

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1929 kl. 12 m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner
angående obligatorisk beredning genom nykterhets-
nämnd av kommunala ärenden, berörande nykterhets-
tillståndet.*

I två likalydande motioner, nr 59 i första kammaren av herrar *Petrén* och *Bärg* samt nr 101 i andra kammaren av herrar *Olsson* i Gävle och *Sävström*, har — under framhållande av att för närvarande ingen skyldighet finnes för stadsfullmäktige i stad och kommunalfullmäktige, respektive kommunalstämma å landet att remittera ärenden, berörande nykterhetstillståndet, till den i 64 § i 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning omnämnda nykterhetsnämnd, ehuru det finge anses stå i överensstämmelse med andan i nämnda paragraf, att så skedde — hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville beakta i motionerna angivna synpunkter vid framläggandet av det förslag till ändringar i kommunalförfattningarna, som skulle vara att förvänta, eller, om proposition i detta ärende framlades vid innevarande riksdag, att riksdagen för sin del vid behandlingen av densamma måtte tillgodose kravet på obligatorisk beredning genom nykterhetsnämnd av kommunala ärenden, berörande nykterhetstillståndet.

Beträffande den närmare motiveringen för dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt den år 1913 antagna lagen om behandling av alkoholister skall i varje kommun finnas en nykterhetsnämnd för behandling av interneringsfrågor m. m. Om ej särskild nämnd tillsättes, skall kommunens fattigvårdsstyrelse utgöra nykterhetsnämnd. År 1917 tillkom den nu gällande rusdrycksförsäljningsförordningen, enligt vilken nämnden fick sitt verksamhetsområde betydligt utvidgat. Det tillkommer sålunda nämnden enligt 64 § i nämnda förordning att övervaka nykterhetstillståndet inom kommunen, därvid det särskilt åligger nämnden att hålla förteckning över dem, som nämnden förklarat obehöriga att å utminuteringsställe inköpa rusdrycker, att genom upplysningar och råd till försäljare söka förebygga missbruk av rusdrycker ävensom att bereda de ärenden, berörande nykterhetstillståndet, vilka i stad av stadsfull-

mäktige och på landet av kommunalstämma (kommunalfullmäktige) till nämnden remitteras, samt att till fullmäktige eller stämma göra framställning om vidtagande av nykterhetsfrämjande åtgärder och avgiva årlig berättelse angående sin verksamhet och över nykterhetstillståndet inom kommunen. Det biträde, nykterhetsnämnden lämnar systembolagen vid det nuvarande restriktionssystemets handhavande, utgör på många håll en betydande del av nämndens verksamhet. Enligt nyssnämnda och senare tillkomna författningar på nykterhetslagstiftningens område tilläggas nykterhetsnämnden dessutom åtskilliga speciella uppgifter av skiftande art och växlande enligt de särskilda författningarna. Nämndens ställning är sålunda icke reglerad med önskvärd enhetlighet. Den av Kungl. Maj:t nyligen tillsatta kommittén för revidering av ifrågavarande lagstiftning torde emellertid hava sin uppmärksamhet riktad även på frågan om nykterhetsnämndens uppgifter.

Vad vidkommer den i motionerna framförda speciella frågan, vill utskottet framhålla, att, såsom också av den lämnade redogörelsen framgår, nykterhetsnämnden icke tillkommit närmast för att vara beredande organ vid den kommunala självstyrelsens utövande, utan är den befogenhet i nämnda hänseende, som tillkommer nämnden enligt rusdrycksförsäljningsförordningen, endast angiven som en följd av dess övervakande verksamhet.

Frågan om nykterhetsnämndens beredande verksamhet har tidigare varit föremål för riksdagens prövning. I en motion vid 1923 års riksdag hemställdes nämligen om en sådan omformulering av § 64 i rusdrycksförsäljningsförordningen, att därav klart och tydligt framginge, att alla ärenden, berörande nykterhetstillståndet, vilka handlades i stad av stadsfullmäktige och på landet av kommunalstämma, ovillkorligen skulle remitteras till nykterhetsnämnden. Motionen avslogs av riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet, som i sitt utlåtande anförde bland annat följande: »I likhet med motionären anser utskottet, att, därest ärende, som handlägges av stadsfullmäktige eller kommunalstämma, är av beskaffenhet att beröra nykterhetstillståndet inom kommunen, nykterhetsnämnden bör sättas i tillfälle att yttra sig i ärendet. Då nykterhetsnämnds ledamöter utses av vederbörande kommunala myndighet, torde även kunna antagas, att frågor av dylik beskaffenhet komma att remitteras till denna nämnd. Något egentligt behov av en lagändring i den av motionären föreslagna riktningen torde därför icke föreligga.»

Konstitutionsutskottet kan i huvudsak instämma med vad bevillningsutskottet sålunda anförde. Konstitutionsutskottet finner ett inskrivande i kommunalförfattningarna av obligatorisk skyldighet för de kommunala beslutande organen att remittera alla ärenden rörande nykterhetstillståndet till nykterhetsnämnden mindre lämpligt. Även om sådan remiss i regel bör ske, kan det dock i vissa fall vara obehövt samt endast medföra försenande omgång och onödigt besvär. Särskilt kan detta gälla, när, såsom på en del håll är fallet, kommun tillsatt särskild beredande myndighet för vissa nykterhetsfrågor. På grund av den initiativrätt, som tillerkänts nykterhetsnämnd, har denna dessutom alltid möjlighet att självmant göra de framställningar till stadsfullmäk-

tige, kommunalfullmäktige eller kommunalstämma rörande nykterhetstillståndet, som nämnden kan anse påkallade. Härjämte kan i detta sammanhang framhållas, att för den händelse fattigvårdssamhälle omfattar flera kommuner och inom någon av dessa särskild nykterhetsnämnd ej är tillsatt, i vilket fall fattigvårdsstyrelsen enligt lagen skall tjänstgöra som nykterhetsnämnd, nykterhetsfrågor i en sådan kommun skulle komma att beredas av en myndighet, som icke vore tillsatt av kommunen såsom sådan bland dess medlemmar utan representerade ett mera omfattande samhälle. Slutligen bör bemärkas, att en bestämmelse, som den föreslagna, skulle införa en ny princip, då kommunerna nu hava full frihet att bereda ärendena i vilka former de önska, endast med förbehåll, vad landsbygden vidkommer, att kommunalnämnd skall lämnas tillfälle att i alla frågor avgiva yttrande. Förslag om ändring härutinnan beträffande nykterhetsfrågor, vilka så nära sammanhånga med kommunens centrala uppgifter att övervaka ordning och sedlighet, finner sig utskottet icke kunna förorda.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1929.

På konstitutionsutskottets vägnar:

K. von GEIJER.

Närvarande: Herrar von Geijer, Sävström, Strömberg, David Bergström, Thulin*, Stendahl, G. W. Hansson, Vennerström*, Sundberg*, Alexander Nilsson, Isak Svensson, Magnusson i Tumhult*, Gustafson i Kasenberg*, Jansson i Edsbäcken*, Persson i Trängen, Pehrsson i Göteborg*, Andersson i Igelboda, Karlsson i Vadstena, Fast och Holmström.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Sävström*.
